

REPowerEU - OTÁZKY A ODPOVEDE (2022)

(alebo nástroj EÚ na zníženie energetickej závislosti na fosílnych palivách z Ruska a zrýchlenie prechodu na obnoviteľné zdroje energie)

Prečo Komisia EÚ navrhuje plán REPowerEU?

Súčasná situácia na Ukrajine výrazne zasiahla do svetového energetického systému a narušila ho. Spôsobilo to vysoký nárast cien energie a zvýšilo obavy o energetickú bezpečnosť. Do popredia sa dostala prílišná závislosť EÚ od dovozu plynu, ropy a uhlia z Ruska. Paradoxne Európa pomáha platbami Rusku za fosílnu palivá vo výške takmer 100 miliárd eur ročne udržiavať vojnu na Ukrajine.

Čo je REPowerEU?

REPowerEU je **plán Komisie EÚ** (Komisia) ako v čo najrýchlejšom možnom čase znížiť závislosť od ruských fosílnych palív a to zintenzívnením prechodu na ekologické palivá. Cieľom je dosiahnuť odolnejší energetický systém a skutočnú energetickú úniu. Hlavnými cieľmi tohto plánu sú:

- úspora energie podporovaním zvyšovania energetickej účinnosti a zvyšovaním využívania obnoviteľných zdrojov energie;
- diverzifikácia dodávok energie;
- rýchle nahradenie fosílnych palív urýchlením prechodu Európy na čistú energiu a inteligentnú kombináciu investícií a reforiem.

Ako rýchlo môže Európa ukončiť svoju závislosť od ruských fosílnych palív?

EÚ môže postupne ukončiť svoju závislosť od ruských fosílnych palív ešte pred koncom roka 2030 a dosiahnuť významný pokrok už aj v tomto roku zrýchlením využívania „zelenej“ energie a zabezpečením skutočne prepojenej a odolnej energetickej siete EÚ. Nedávne prerušenia dodávok plynu do Bulharska a Poľska ukázali, že je potrebné v tomto smere konať.

Niektoré členské štáty už oznámili svoj zámer ukončiť dovoz fosílnych palív z Ruska, ale žiadny členský štát nemôže túto výzvu vyriešiť sám. Spoločným plánovaním potrieb, spoločných nákupov a lepšej koordinácie EÚ zabezpečí, že postupné zrušenie závislosti od ruských fosílnych palív bude reálne dosiahnuteľné a dostupné pre všetky členské štáty.

Pokiaľ ide o ruské **uhlie**, EÚ zakázala jeho dovoz ako súčasť 5. balíka sankcií prijatého 8. apríla 2022. Platnosť výnimky pre existujúce kontrakty uplynie 10. augusta 2022, čím sa aj reálne ukončí závislosť EÚ od tohto zdroja energie z Ruska.

Pokiaľ ide o **ropu a ropné produkty**, väčšina dovozu do EÚ z Ruska by sa do konca tohto roka postupne mala v rámci režimu sankcií ukončiť. V súčasnosti o tom diskutujú členské štáty. Situácia je zložitejšia pokiaľ ide o vnútrozemské členské štáty, ktoré nemajú okamžité náhradné alternatívy k ruským dodávkam. Tieto členské štáty budú potrebovať viac času na vyriešenie problémov v infraštruktúre a modernizácii rafinérií, ktoré sú potrebné na nahradenie ruskej ropy alternatívnymi zdrojmi. REPowerEU sa v tejto náročnej situácii zameriava na podporu členských štátov.

Pokiaľ ide o **zemný plyn**, podľa plánu REPowerEU by sa postupne ukončila závislosť od Ruska ešte pred koncom desaťročia. Takmer 66 percentné zníženie možno dosiahnuť do konca roka 2022 implementáciou príslušných opatrení. Komisia zvažuje aj legislatívne opatrenia, ktoré budú časom vyžadovať diverzifikáciu dodávok plynu zo strany členských štátov.

Ako bude REPowerEU podporovať zavádzanie obnoviteľnej energie?

Urýchlenie zavádzania obnoviteľnej energie je jedným z hlavných pilierov REPowerEU. Novela smernice o energii z obnoviteľných zdrojov obsahuje návrh na zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie na hrubej konečnej spotrebe energie zo 40 % na 45 % do roku 2030. Dodatočná výroba obnoviteľnej energie vytlačí spotrebu zemného plynu v mnohých sektoroch. Od obytných a komerčných budov až po priemysel. Okrem toho existujú dva prvky REPowerEU špecificky zamerané na podporu využívania obnoviteľnej energie:

Po prvé, balík týkajúci sa povoľovania projektov využívania obnoviteľnej energie. Tento pozostáva z cielenej zmeny a doplnenia smernice o energii z obnoviteľných zdrojov. Účelom je urýchliť postupy povoľovania a zároveň minimalizovať potenciálne riziká pre životné prostredie tým, že sa identifikujú oblasti, ktoré sú obzvlášť vhodné pre obnoviteľné zdroje energie. Členské štáty sa môžu oprieť o odporúčania a usmernenia v oblasti riešení, ktoré môžu okamžite implementovať. Usmernenia ponúknu spôsoby, ako zvýšiť trhové nasadenie obnoviteľných zdrojov energie prostredníctvom spoločných zmlúv o nákupe energie.

Po druhé, stratégia EÚ v oblasti solárnej energie poskytuje komplexný prehľad príležitostí a výziev na drastické urýchlenie zavádzania solárnej energie v celej EÚ. Cieľom je zabezpečenie viac ako 320 GW novo inštalovanej solárnej fotovoltaickej kapacity do roku 2025, čo je viac ako dvojnásobok dnešnej úrovne. Do roku 2030 to predstavuje využitie takmer 600 GW.

Na dosiahnutie tohto cieľa **stratégia** predstavuje tri konkrétne iniciatívy:

1. **európska iniciatíva pre strešné solárne inštalácie** zakotvená v záväzku EÚ zabezpečiť urýchlenú inštaláciu solárnych panelov na budovy;
2. rozsiahle partnerstvo EÚ v oblasti rozvoja potrebnej kvalifikovanej pracovnej sily na výrobu, inštaláciu a údržbu týchto panelov;

3. EU Solar Industry Alliance (EÚ Solárna Priemyselná Aliancia) na podporu priemyslu EÚ pri rozširovaní domácej výroby fotovoltaických panelov.

Tieto iniciatívy môžu povzbudiť občanov, aby sa zapojili do energetickej transformácie, či už ako individuálni výrobcovia-spotrebitelia, alebo prostredníctvom energetických komunít. Cieľom je, aby si sami vyrábali, spotrebovali a predávali alebo zdieľali obnoviteľnú energiu.

Pokiaľ ide o **tepelné čerpadlá**, cieľom EÚ je zdvojnásobiť súčasnú mieru ich nasadzovania, čo bude mať za následok v priebehu nasledujúcich 5 rokov celkovú inštaláciu 10 miliónov jednotiek.

Čo môžu členské štáty urýchliť?

- nákladovo efektívne zavádzanie a integráciu veľkých tepelných čerpadiel, geotermálnej a solárnej tepelnej energie rozvojom a modernizáciou systémov centrálného zásobovania teplom. To môže nahradiť spotrebu fosílnych palív pri individuálnom vykurovaní najmä v husto obývaných oblastiach a mestách;
- využívanie priemyselného tepla všade kde je k dispozícii.

Toto zrýchlené zavádzanie by malo byť sprevádzané rýchlym nárastom výroby tepelných čerpadiel a to aj prostredníctvom uľahčeného prístupu k financiám.

Okrem toho Komisia navrhuje pridelenie dodatočných finančných prostriedkov pre členské štáty za účelom zahrnutia ďalších reforiem a investícií na podporu zavádzania obnoviteľnej energie do svojich Plánov obnovy a odolnosti (RRP).

Ako podporí REPowerEU úspory energie?

Úspora energie je najlacnejší, najbezpečnejší a najčistejší spôsob, ako znížiť našu závislosť od dovozu fosílnych palív a znížiť vysoké účty domácností a firiem za energiu. A to z krátkodobého i dlhodobého hľadiska. Spolu s plánom REPowerEU preto Komisia ponúka EÚ:

- komunikáciu o úspore energie s cieľom podporiť okamžité úspory energie občanmi a podnikmi prostredníctvom „**príkladného**“ modelu správania sa a
- posilnenie strednodobých až dlhodobých opatrení v oblasti energetickej účinnosti

Členské štáty a miestne a regionálne orgány musia zohrávať vedúcu úlohu pri podnecovaní občanov a spoločnosti k znižovaniu spotreby energie a zavádzaní stimulov, ktoré zabezpečia, aby sa investície do energetickej účinnosti realizovali čo najrýchlejšie. Členské štáty by mali v plnej miere využívať podporné opatrenia, ako sú znížené sadzby DPH na vysokoúčinné vykurovacie systémy a na zateplenie budov, ako aj ďalšie cenovo-energetické opatrenia, ktoré podporujú prechod na tepelné čerpadlá a nákup energeticky efektívnejších spotrebičov.

Zavedením balíka Fit for 55 by sa mala do roku 2030 znížiť celková európska spotreba plynu o 30 % (čo zodpovedá zhruba 100 miliardám m³). Viac ako jedna tretina z toho by pochádzala zo splnenia cieľa EÚ v oblasti energetickej účinnosti stanoveného v smernici o energetickej účinnosti (EED). Na úplné splnenie cieľov REPowerEU Komisia navrhuje zvýšiť záväzný cieľ uvedený v smernici z 9 % na 13 %.

Komisia okrem toho vyzýva zákonodarcov v Európskom parlamente a Rade, aby zvážili ďalšie vylepšenia balíka Fit for 55 s cieľom zvýšiť energetickú účinnosť.

Komisia ponúka členským štátom aj ďalšie dodatočné finančné prostriedky na začlenenie nových reforiem a investícií na zvýšenie energetickej účinnosti budov a priemyslu do svojich Plánov obnovy a odolnosti, ako súčasť vyhradenej kapitoly REPowerEU.

Bude plán REPowerEU vyžadovať dodávku energie pre občanov alebo spoločnosti na prídelať?

Plán REPowerEU poukazuje na to, aké krátkodobé opatrenia môžu jednotlivci a podniky okamžite prijať na zmiernenie našej spotreby bez toho, aby to výrazne ovplyvnilo naše životy. Zníženie teploty vykurovania alebo zvýšenie teploty chladenia, menej jazd, úspornejšie jazdy alebo efektívnejšie používanie domácich spotrebičov povedie k podstatným úsporám energie. Medzinárodná energetická agentúra odhaduje, že tieto opatrenia by mohli v krátkodobom horizonte dosiahnuť 5 %-né zníženie dopytu po plyne (približne 13 miliárd m³) a dopytu po rope (asi 16 mil. ton). Realizácia týchto opatrení tiež umožní rýchlejšie doplnenie zásob plynu na budúcu zimu a zníži riziko vážnej krízy v dôsledku prerušenia dodávok.

S cieľom posilniť pripravenosť, v prípade prerušenia dodávok, Komisia vyzýva členské štáty, aby:

- aktualizovali svoje pohotovostné plány,
- do budúcej zimy zvýšili kapacity spätného toku zo západu na východ,
- uzavreli dohody o solidarite medzi susednými krajinami.

Okrem toho sa vypracuje koordinovaný plán EÚ na zníženie dopytu s cieľom identifikovať spoločné kritériá na jeho obmedzenie. Komisia zároveň vydá usmernenia o kritériách uprednostňovania nechránených zákazníkov.

Ako REPowerEU zníži spotrebu fosílnych palív využívaných európskym priemyslom?

Nahradením uhlia, ropy a zemného plynu v priemyselných procesoch sa znížia emisie skleníkových plynov, posilní sa konkurencieschopnosť priemyslu a podporí sa medzinárodné vedúce postavenie EÚ v oblasti technológií.

Najväčšie príležitosti na zníženie dopytu po fosílnych plynoch, takmer 22 mld. m³, poskytuje výroba nekovových minerálov, cementu, skla a keramiky, výroba chemikálií a rafinérie. Okrem toho by zlepšenie energetickej efektívnosti, náhrada paliva, elektrifikácia a zvýšené využívanie obnoviteľného alebo nefosílného vodíka, udržateľného bioplynu a biometánu v priemysle mohli do roku 2030 ušetriť až 35 miliárd m³ zemného plynu. To všetko nad rámec toho, čo sa predpokladá v rámci programu Fit for 55. Veľký potenciál sa skrýva aj v elektrifikácii priemyslu. Súčasná technológia už umožňuje

priemyselným podnikom znížiť závislosť od fosílnych palív. Komisia pre členské štáty zverejňuje usmernenia o dohodách o nákupe obnoviteľnej energie a energie na podporu takejto elektrifikácie, ako aj využívaní vodíka. V rámci Inovačného fondu zavedie aj rozdielne **uhlíkové zmluvy** s cieľom podporiť úplný prechod existujúcej výroby vodíka zo zemného plynu v priemyselných procesoch na obnoviteľné zdroje energie a prechod na výrobné procesy založené na využití vodíka v nových priemyselných odvetviach, ako je napríklad výroba ocele.

S cieľom zvýšiť príspevok priemyslu k REPowerEU a posilniť jeho konkurencieschopnosť Komisia zintenzívni prácu na dodávkach kritických surovín a pripraví legislatívny návrh. Za účelom zníženia používania fosílnych palív by mal priemysel EÚ implementovať nákladovo efektívne odporúčania energetickej účinnosti identifikované v energetických auditoch. Tieto sú povinné každé štyri roky pre všetky spoločnosti, ktoré nie sú malým alebo stredným podnikom. Okamžité úspory možno dosiahnuť prostredníctvom lepšie izolovaných vysokoteplotných zariadení. Všetky tieto opatrenia budú mať extrémne krátke časy návratnosti a mali by mať vysokú prioritu.

Návrh Komisie predpokladá navýšenie finančných prostriedkov na Plány obnovy a odolnosti pre členské štáty za účelom navrhnutia dodatočných reforiem a investícií, ktoré by mali urýchliť priemyselnú dekarbonizáciu ako súčasť vyhradenej kapitoly REPowerEU.

Ako bude REPowerEU podporovať rozvoj výroby a využívania vodíka?

Plán REPowerEU pripravuje pôdu na dosiahnutie zvýšeného cieľa – domácej výroby 10 miliónov ton obnoviteľného vodíka a nového cieľa - dovozu ďalších 10 miliónov ton obnoviteľného vodíka do roku 2030.

Komisia sa zaviazala dokončiť regulačný rámec pre oblasť vodíka a na účely spätnej väzby od verejnosti zverejňuje dva nové návrhy právnych aktov s cieľom definovať a podporiť výrobu a rozvoj trhu s obnoviteľným vodíkom v Európe. Taktiež by sa mala urýchliť spolupráca s priemyselným sektorom na technických vodíkových normách a schvaľovacích postupoch pre vybudovanie vodíkovej infraštruktúry.

Dovoz vodíka bude umožnený pomocou nového účelového koridoru v rámci Energetickej platformy EÚ, ktorá by mala prevádzkovať Európske globálne vodíkové zariadenie. Zároveň by mala podporiť partnerstvá so zeleným vodíkom, ktoré naštartujú globálny trh s obnoviteľným vodíkom. Komisia podporí aj rozvoj troch veľkých koridorov na dovoz vodíka cez Stredozemné more, oblasť Severného mora a hneď ako to podmienky dovoľia, aj cez Ukrajinu. Na zvýšenie dopytu po vodíku Komisia vyzýva zákonodarcov, aby zvýšili čiastkové ciele týkajúce sa vodíka v rámci smernice o obnoviteľných zdrojoch energie.

Komisia zároveň navrhuje ďalšie kroky vo vývoji vodíkovej infraštruktúry a smerom k európskej vodíkovej sieti vrátane elektrolyzéroov na výrobu vodíka, rozvodov vnútri EÚ a jeho skladovania. Okrem toho je potrebné rozvíjať aj kapacitu lodnej dopravy pre transport vodíka. Finančná podpora sa poskytne uvoľnením nových možností financovania projektov obnoviteľného vodíka a mobilizáciou finančných prostriedkov EÚ v rámci Nástroja na prepájanie Európy, Kohéznej politiky, Spoločnej poľnohospodárskej politiky a Fondu na obnovu a odolnosť.

Výroba obnoviteľného a nefosílného vodíka je uvedená medzi cieľmi REPowerEU v návrhu Komisie na zmenu a doplnenie nariadenia o RRF (Fond obnovy a odolnosti). To umožňuje členským štátom

pridať do svojich plánov ďalšie reformy a investície, ktoré môžu účinne zvýšiť využívanie obnoviteľného vodíka alebo vodíka bez fosílnych palív v ich hospodárstvach.

Ako bude REPowerEU podporovať rozvoj biometánu?

Komisia navrhuje akčný plán na dosiahnutie 35 miliárd kubických metrov ročnej produkcie biometánu do roku 2030. Tento biometán možno použiť v priemysle, energetike a vo vykurovaní, pričom priamo a jednoducho nahrádza zemný plyn. Navrhuje riešiť hlavné prekážky zvýšenia udržateľnej výroby a využívania biometánu a uľahčiť jeho integráciu do vnútorného trhu EÚ s plynom. V rámci akčného plánu Komisia:

- vytvára priemyselné partnerstvo v oblasti bioplynu a biometánu;
- spolupracuje s členskými štátmi na národných stratégiách výroby bioplynu a biometánu;
- podporuje spoluprácu so susednými a prístupujúcimi krajinami;
- spolupracuje s vnútroštátnymi orgánmi a spoločnosťami plynárenskej siete s cieľom znížiť náklady;
- podporuje novú infraštruktúru;
- rieši medzery vo výskume, vývoji, inováciách a preukazovaní;
- uľahčuje prístup k financovaniu a podporuje rozvoj bioplynových energetických komunití.

Okrem toho návrh Komisie týkajúci sa kapitoly REPowerEU v Plánoch obnovy a odolnosti predpokladá pre členské štáty možnosť poskytnúť časť Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka prostredníctvom nástroja na obnovu a odolnosť. To umožní členským štátom navrhnúť konkrétne reformy a investície v prospech poľnohospodárov, ktoré môžu prispieť k zvýšeniu produkcie udržateľného biometánu.

Ako zamýšľa EÚ diverzifikovať svoje dodávky energie a uskutočňovať spoločné nákupy?

Pokiaľ ide o plyn, kľúčovým nástrojom na diverzifikáciu dodávok bude Energetická platforma EÚ. Ide o dobrovoľný mechanizmus na združovanie dopytu, koordináciu využívania dovoznej, skladovacej a prepravnej infraštruktúry a rokovania s medzinárodnými partnermi s cieľom uľahčiť spoločný nákup plynu, LNG a vodíka.

Platforma umožní EÚ a jej členským štátom rýchlo, koordinovane a transparentne reagovať na hrozby v oblasti energetickej bezpečnosti. EÚ v súčasnosti nemôže nakupovať energiu priamo od tretích partnerov, ale môže uľahčiť a koordinovať kroky členských štátov a posilniť pozíciu EÚ pri kolektívnom vyjednávaní na svetových trhoch s energiou. Platforma bude fungovať aj prostredníctvom regionálnych pracovných skupín, z ktorých prvá bola zriadená v Bulharsku 5. mája 2022. Bude otvorená pre Ukrajinu, Moldavsko, Gruzínsko a západný Balkán. Je to jasný signál politickej podpory a privedie tieto krajiny bližšie k energetickému trhu EÚ.

Ako ďalší krok Komisia zváži vytvorenie dobrovoľného funkčného mechanizmu spoločného nákupu, ktorý by mohol mať formu spoločného podniku a bol by zodpovedný za vyjednávanie a uzatváranie zmlúv v mene zúčastnených členských štátov pri spoločnom dopyte po plyne. Komisia zváži aj

legislatívne opatrenia, ktoré budú vyžadovať od členských štátov diverzifikáciu dodávok plynu. Zároveň zriadi špecializovaný IT nástroj, ktorý zlepší transparentnosť pri rezerváciách v plynárenskej infraštruktúre, napríklad prostredníctvom informácií o zostávajúcej dostupnosti terminálov LNG, alebo o existujúcich "úzkych" miestach. Na spoločný nákup vodíka sa vytvorí špecializovaný koridor.

EÚ podporí všetky snahy o posilnenie trhov so skvapalneným zemným plynom a o zvýšenie ich likvidity pri súčasnom znížení kolísania cien. V tejto súvislosti sa EÚ zameria na podporu systémov zachytávania metánu a obchodovania s ním, čo prispeje k energetickej bezpečnosti a globálnej zmene klímy. EÚ bude tiež presadzovať ďalšie dohody s partnermi na podporu diverzifikácie.

Aké investície sú potrebné do infraštruktúry na splnenie plánu REPowerEU?

Analýza Komisie naznačuje, že REPowerEU si odteraz do roku 2027 vyžiada dodatočné investície vo výške 210 miliárd EUR, okrem toho, čo je potrebné na realizáciu cieľov návrhov Fit for 55. Takáto investícia je síce obrovská, ale oplatí sa. Implementácia rámca Fit for 55 a plánu REPowerEU ušetrí EÚ do roku 2030 80 miliárd EUR na výdavkoch na dovoz plynu, 12 miliárd EUR na výdavkoch na dovoz ropy a 1,7 miliardy EUR na výdavkoch na dovoz uhlia.

S cieľom úplne zmierniť riziká bezpečnosti dodávok vyplývajúce z úplného prerušenia dovozu ruského plynu REPowerEU identifikuje potreby investícií do plynárenskej infraštruktúry nad rámec 20 plynárenských projektov zahrnutých v aktuálnom 5. zozname **projektov spoločného záujmu Únie (5. zoznam PCI)**. Politika transeurópskych energetických sietí (TEN-E) už umožnila dokončenie kľúčových projektov plynárenskej infraštruktúry, ktoré diverzifikovali zdroje a trasy dodávok, čím sa európska plynárenská sieť stala robustnejšou a odolnejšou. Po implementácii prebiehajúcich projektov spoločného záujmu budú mať **všetky členské štáty prístup k najmenej trom zdrojom plynu** alebo na globálny trh so skvapalneným zemným plynom (LNG). Len v roku 2022 boli alebo budú uvedené do prevádzky plynové projekty spoločného záujmu únie s celkovou dodatočnou kapacitou na prepravu plynu 20 miliárd m³/rok.

Pre projekty v aktuálnom 5. zozname PCI Komisia spustí novú výzvu na predkladanie návrhov s celkovým odhadovaným rozpočtom približne 800 miliónov EUR. Aby sa zabezpečil dostatočný dovoz LNG a plynu, budú okrem projektov PCI pre plyn potrebné do roku 2030 investície do plynárenskej infraštruktúry odhadované na 10 miliárd EUR. Vyspelé plynárenské projekty pre siete, zásobníky alebo LNG, ktoré sa nachádzajú v jednom členskom štáte, ale majú európsky význam, môžu byť zahrnuté do kapitoly REPowerEU, aby sa využilo financovanie Fondu obnovy a odolnosti .

Terminály LNG na Cypre s kapacitou 2 mld. m³/rok a v Alexandroupolise v Grécku, 5 mld. m³/rok, majú byť uvedené do prevádzky v roku 2023. Okrem toho sa očakáva, že v nadchádzajúcich rokoch bude dokončených viacero projektov PCI pre plyn, ktoré zahŕňajú projekty skladovania v juhovýchodnej Európe - Grécko, Rumunsko, Bulharsko, ako aj terminál LNG v poľskom Gdansku s kapacitou najmenej 6 miliárd m³/rok. Významnú úlohu pri zabezpečení dodávok plynu pre juhovýchodnú Európu (na začiatku pre Grécko a Taliansko) a západný Balkán zohrá podpora rozšírenia južného koridoru zemného plynu na 20 miliárd m³ ročne.

Pokiaľ ide o ropu, na zaistenie bezpečnosti dodávok v členských štátoch, ktoré sú takmer úplne závislé od ropy z Ruska, budú potrebné ďalšie investície v objeme okolo 1,5 až 2 miliárd Eur.

Do roku 2030 je potrebné vynaložiť ďalších 29 miliárd EUR investícií do elektrickej sústavy na úrovni distribúcie a prenosu, aby bola vhodná na zvýšené využívanie a výrobu elektriny. Všetky relevantné projekty cezhraničného prenosu sú zahrnuté v 5. zozname PCI. Pre prepojený systém so zvýšeným podielom obnoviteľných zdrojov energie je kľúčové urýchlené zavedenie PCI elektrickej energie.

Zvýši plán REPowerEU ceny energie a odoberie zdroje z iných krajín sveta?

Globálne ceny energií od leta 2021 rastú a výrazne ich zhoršila súčasná situácia na Ukrajine, ktorá vytvára neistotu a nestálosť na globálnych trhoch.

Plán REPowerEU urýchli prechod Európy na čistú energiu, čo v konečnom dôsledku zníži ceny energie a globálny dopyt po fosílnych palivách. Úspory energie a aspekty energetickej účinnosti REPowerEU pomôžu zmierniť dopyt EÚ po energii, čo následne zmierni tlak na energetické trhy a pomôže znížiť ceny na celom svete. V nasledujúcich rokoch bude podiel dopytu EÚ na trhoch s fosílnymi palivami ďalej klesať.

EÚ pomôže urýchliť globálnu ekologickú a spravodlivú energetickú transformáciu s cieľom zabezpečiť udržateľnú, bezpečnú a cenovo dostupnú energiu pre svet. Ťažiskom energetickej spolupráce s partnerskými krajinami bude preto systematické zvyšovanie energetickej efektívnosti a úspor energie a urýchlenie integrácie obnoviteľnej energie do príslušných energetických systémov. Konkrétnym príkladom je **Partnerstvo pre spravodlivú energetickú transformáciu** s Južnou Afrikou. Komisia pracuje na podobných partnerstvách pre spravodlivú energetickú transformáciu s Vietnamom, Indiou a Indonéziou a bude pokračovať vo svojej medzinárodnej klimatickej diplomacii na podporu týchto partnerstiev. Konkrétne akcie sú naprogramované aj v rámci **Iniciatívy pre zelenú energiu** medzi Afrikou a EÚ, ktorej cieľom je podpora úsilia partnerských krajín o nasadenie kapacity na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov s výkonom najmenej 50 GW a o zabezpečenie prístupu k elektrickej energii pre najmenej 100 miliónov ľudí. Celkovo v rámci investičného balíka globálnej brány medzi EÚ a Afrikou EÚ zmobilizuje granty vo výške 2,4 miliardy EUR pre subsaharskú Afriku a viac ako 1 miliardu EUR pre severnú Afriku na podporu obnoviteľnej energie a energetickej účinnosti.

Ako pomôže RePowerEU šetriť energiu v doprave a zvýšiť energetickú účinnosť sektoru?

Aby bol sektor dopravy EÚ energeticky efektívnejší, musíme urýchliť implementáciu existujúcich právnych predpisov a spojiť ich s novými regulačnými opatreniami.

Príslušné návrhy v rámci balíka Fit for 55 (RefuelEU Aviation, FuelEU Maritime alebo nariadenie o infraštruktúre pre alternatívne palivá) pomôžu pri zavádzaní obnoviteľných a nízkouhlíkových pohonných látok vrátane vodíka. Dohoda o jednotnom európskom nebi by mohla priniesť okamžité úspory pri riešení neefektívnosti v riadení letovej prevádzky. Rýchle odsúhlasenie opatrení navrhnutých v rámci balíka **Efektívna a zelená mobilita** v decembri 2021 prispeje k ďalším úsporám energie a náhrade paliva. Posilnenie využívania obnoviteľných a nízkouhlíkových pohonných látok bude závisieť od našej schopnosti urýchliť výrobu a používanie týchto palív v sektore dopravy.

Zefektívnenie prepravy tovaru môže byť v krátkodobom až strednodobom horizonte obojstranne výhodné riešenie, ktoré znižuje náklady aj emisie. Komisia má v úmysle stanoviť prevádzkovú a systémovú efektívnosť ako hlavný cieľ pri príprave nových opatrení na ekologizáciu nákladnej dopravy. Bude podporovať nasadzovanie ťažkých úžitkových vozidiel s nulovými emisiami a zvyšovanie potenciálu úspory energie dlhších a ťažších nákladných vozidiel na cezhraničnú dopravu, napr. prostredníctvom nadchádzajúcej revízie smernice o hmotnostiach a rozmeroch a noriem CO₂ pre ťažké úžitkové vozidlá.

Výsledkom pripravovanej revízie Plánov obnovy a odolnosti bude dodatočné financovanie opatrení v doprave, ako je:

- elektrifikácia dopravnej infraštruktúry vrátane železníc,
- rozmiestnenie alternatívnych infraštruktúr na tankovanie a dobíjanie,
- podpora nákupu vozidiel verejnej dopravy s nulovými emisiami, ktoré majú významný a priamy účinok na zníženie dopytu po fosílnych palivách,
- opatrenia na digitalizáciu dopravy, ktoré sa čiastočne venujú znižovaniu emisií skleníkových plynov.

Komisia zvaží legislatívnu iniciatívu na zvýšenie podielu vozidiel s nulovými emisiami vo verejných a podnikových vozových parkoch nad určitú veľkosť.

Koľko bude stáť realizácia plánu REPowerEU a budú k dispozícii aj ďalšie finančné prostriedky EÚ?

Podľa analýz Komisie si plán REPowerEU odteraz do roku 2027 vyžiada dodatočné investície vo výške 210 miliárd EUR nad rámec toho, čo je už potrebné na realizáciu cieľov návrhov Fit for 55. Takáto investícia je síce obrovská, ale oplatí sa. Implementácia rámca Fit for 55 a plánu REPowerEU ušetrí EÚ do roku 2030 80 miliárd EUR na výdavkoch na dovoz plynu, 12 miliárd EUR na výdavkoch na dovoz ropy a 1,7 miliardy EUR na výdavkoch na dovoz uhlia.

Realizáciu cieľov REPowerEU možno financovať prostredníctvom kombinácie vnútroštátnych zdrojov financovania, zdrojov financovania EÚ a súkromného financovania. Na úrovni EÚ je **Fond obnovy a odolnosti** jadrom implementácie plánu REPowerEU. Už teraz je k dispozícii 225 miliárd EUR v pôžičkách na pomoc pri financovaní cieľov REPowerEU a možno o ne požiadať do 31. augusta 2023. Okrem toho sa finančné krytie Fondu obnovy a odolnosti zvýši o 20 miliárd EUR. To bude financované z aukcií kvót systému obchodovania s emisiami, ktoré už v súčasnosti prebiehajú. Táto suma bude sprístupnená členským štátom vo forme nenávratnej finančnej podpory (grantov) na podporu výlučne reforiem a investícií zahrnutých do nových kapitol REPowerEU Plánov obnovy a odolnosti členských štátov.

Komisia ponúka členským štátom väčšiu flexibilitu pri prevode zdrojov do Fondu obnovy a odolnosti z iných fondov. Členské štáty môžu zvýšiť dobrovoľný prevod do Fondu obnovy a odolnosti až na 12,5 % národného prídeltu v rámci fondov politiky súdržnosti. Táto možnosť by stávala na už dostupnej 5 % možnosti prevodu finančných prostriedkov členských štátov a pridala by možnosť prevodu, ktorý by sa mal použiť len na ciele REPowerEU. Povolí sa aj nový dobrovoľný prevod do Fondu obnovy a odolnosti až do výšky 12,5 % národnej alokácie v rámci Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka na podporu opatrení zahrnutých v kapitole REPowerEU.

Členské štáty môžu zväziť zavedenie daňových opatrení na stimuláciu úspor energie a zníženie spotreby fosílnych palív. Komisia bude úzko spolupracovať aj s Európskou investičnou bankou, ďalšími implementačnými partnermi programu InvestEU a členskými štátmi s cieľom urýchliť poskytovanie úverov a poskytovanie poradenských produktov pre obnoviteľné zdroje energie, energetickú účinnosť a elektrické sústavy. V rámci nástroja Connecting Europe Facility – Energy (CEF-E) Komisia spustí novú výzvu na predkladanie návrhov na projekty spoločného záujmu s celkovým odhadovaným rozpočtom približne 800 miliónov EUR a Inovačný fond v roku 2022 zdvojnásobí financovanie na približne 3 miliardy EUR.

Aká je úloha členských štátov pri implementácii plánu REPowerEU?

Členské štáty budú zohrávať kľúčovú úlohu pri implementácii plánu REPowerEU prostredníctvom urýchlenia reforiem a investícií, ktoré už boli prijaté v národných Plánoch obnovy a odolnosti.

Cieľom návrhu Komisie je, aby bol príslušný právny rámec Fondu obnovy a odolnosti vhodnejší na plnenie cieľov REPowerEU. Predpokladá, že každý nový alebo revidovaný Plán obnovy a odolnosti musí obsahovať novú kapitolu REPowerEU so špecializovanými reformami a investíciami na podporu nasledujúcich cieľov REPowerEU:

- zlepšenie energetickej infraštruktúry a zariadení s cieľom splniť okamžité potreby bezpečnosti dodávok ropy a plynu, najmä umožniť diverzifikáciu dodávok v záujme Únie ako celku;
- zvýšenie energetickej účinnosti v budovách, dekarbonizácia priemyslu, zvýšenie výroby a spotreby biometánu a obnoviteľného vodíka alebo vodíka bez fosílnych palív a zvýšenie podielu obnoviteľnej energie;
- riešenie vnútorných a cezhraničných prekážok prepravy energie a podpora dopravy s nulovými emisiami a jej infraštruktúry vrátane železníc;
- podpora vyššie uvedených cieľov prostredníctvom zrýchlenej rekvalifikácie pracovnej sily smerom k „zeleným“ zručnostiam, ako aj podpora hodnotových reťazcov v kľúčových materiáloch a technológiách spojených s ekologickým prechodom.

Na zabezpečenie súdržnosti sa od členských štátov požaduje, aby uviedli, či opatrenia zahrnuté v ich už prijatých národných plánoch prispievajú k cieľom REPowerEU a zároveň načrtli opatrenia financované z vnútroštátnych alebo iných fondov EÚ, ktoré by prispeli k týmto cieľom. Od členských štátov sa tiež požaduje, aby vysvetlili, ako je kombinácia všetkých týchto opatrení koherentná, účinná a ako sa očakáva, že prispeje k cieľom programu REPowerEU. Odporúčania pre jednotlivé krajiny, ktoré má navrhnuť Komisia určia pre každý členský štát, aké opatrenia by sa mali prijať vzhľadom na súčasné energetické výzvy.

Členské štáty budú tiež musieť v nasledujúcom roku aktualizovať svoje národné ciele, politiky a opatrenia v rámci svojich národných energetických a klimatických plánov, ktoré budú povinné v roku 2024.

Použitá literatúra:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_22_3132